

DECYZJA RADY (WPZiB) 2019/938**z dnia 6 czerwca 2019 r.****w sprawie wsparcia procesu budowy zaufania prowadzącego do ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od broni jądrowej i wszelkich innych rodzajów broni masowego rażenia**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 28 ust. 1 i art. 31 ust. 1,

uwzględniając wniosek Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Globalna strategia Unii Europejskiej na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii z 2016 r., a także strategia Unii Europejskiej przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia (BMR) z 2003 r. opierają się na przekonaniu, że wielostronne podejście do bezpieczeństwa, w tym rozbrojenia i nieprolifracji, stanowi najlepszy sposób utrzymania międzynarodowego ładu.
- (2) Unijna polityka polega zatem na utrzymywaniu, realizacji i wzmocnieniu wdrażania i upowszechniania istniejących traktatów, umów i norm w dziedzinie rozbrojenia i nieprolifracji oraz na współpracy z państwami trzecimi w wypełnianiu ich zobowiązań wynikających z wielostronnych konwencji i systemów oraz na udzielaniu im pomocy w tym zakresie.
- (3) Wspólna deklaracja ze szczytu na rzecz Śródziemnomorza w Paryżu wydana 13 lipca 2008 r., ustanawiająca Unię dla Śródziemnomorza, potwierdziła wspólny zamiar zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa w regionie zgodnie z przyjętą na konferencji euro-śródziemnomorskiej w dniach 27–28 listopada 1995 r. deklaracją barcelońską; deklaracja ta między innymi przewiduje wspieranie bezpieczeństwa regionalnego m.in. poprzez działania na rzecz nierozprzestrzeniania broni jądrowej, chemicznej i biologicznej, przystępowanie i stosowanie się do międzynarodowych i regionalnych systemów nieprolifracji oraz do umów w sprawie kontroli zbrojeń i rozbrojenia – takich jak Układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej (NPT), konwencja o zakazie broni chemicznej, konwencja o zakazie broni biologicznej i toksycznej czy Traktat o całkowitym zakazie prób jądrowych – lub do porozumień regionalnych – takich jak strefy wolne od broni jądrowej – wraz z systemami kontroli przewidzianymi w tych umowach lub porozumieniach, a także poprzez wypełnianie w dobrej wierze zobowiązań sygnatariuszy deklaracji barcelońskiej w ramach konwencji dotyczących kontroli zbrojeń, rozbrojenia i nieprolifracji.
- (4) Strony Unii dla Śródziemnomorza będą dążyć do stworzenia na Bliskim Wschodzie strefy, którą byłyby w stanie wzajemnie i skutecznie kontrolować, wolnej od BMR – broni jądrowej, chemicznej i biologicznej – oraz od środków jej przenoszenia. Ponadto strony rozważą podjęcie praktycznych kroków m.in. aby zapobiegać rozprzestrzenianiu broni jądrowej, chemicznej i biologicznej, jak również nadmiernemu gromadzeniu broni konwencjonalnej.
- (5) W 2008 r. Unia zorganizowała w Paryżu seminarium pt. „Bezpieczeństwo, nierozprzestrzenianie BMR i rozbrojenie na Bliskim Wschodzie”, podczas którego spotkali się przedstawiciele państw regionu i państw członkowskich Unii, a także przedstawiciele środowisk akademickich i krajowych agencji energii jądrowej.
- (6) Podczas zorganizowanej w 2010 r. konferencji przeglądowej NPT podkreślono znacznie, jakie mają działania prowadzące do pełnego wdrożenia rezolucji z 1995 roku w sprawie Bliskiego Wschodu (zwanej dalej „rezolucją z 1995 roku”). W związku z tym podczas wspomnianej konferencji zatwierdzono praktyczne działania, m.in. przeanalizowanie wszystkich propozycji służących wsparciu wdrożenia rezolucji z 1995 roku, w tym propozycji Unii, która podjęła się organizacji seminarium następczego po seminarium z czerwca 2008 r.
- (7) Ponadto podczas wspomnianej konferencji przeglądowej uznano rolę, jaką we wdrażaniu rezolucji z 1995 roku odgrywa społeczeństwo obywatelskie, i zachęcono do podejmowania wszelkich wysiłków w tym zakresie.
- (8) W 2011 r. Unia zorganizowała w Brukseli seminarium, by propagować budowę zaufania oraz wspierać proces prowadzący do ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR i środków jej przenoszenia; w seminarium tym wzięli udział przedstawiciele wyższego szczebla z państw regionu, trzech państw deponujących NPT, państw członkowskich Unii, innych zainteresowanych państw, a także przedstawiciele środowisk akademickich oraz oficjalni przedstawiciele najważniejszych organizacji regionalnych i międzynarodowych.

- (9) W 2012 r. Unia podjęła decyzję o dalszym wspieraniu procesu budowy zaufania prowadzącego do ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od broni jądrowej i wszelkich innych rodzajów BMR, m.in. poprzez wspieranie prac powołanego przez ONZ mediatora na konferencję w 2012 roku dotyczącą ustanowienia takiej strefy na Bliskim Wschodzie oraz poprzez zorganizowanie warsztatów służących budowaniu zdolności i wydarzenia następczego po seminariach Unii z 2008 i 2011 roku.
- (10) Unia nieustannie wyraża gotowość do dalszego wspomaganie procesu prowadzącego do ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR i pragnie kontynuować wspieranie procesów budowy zaufania podobnie jak to czyniono w ramach seminariów i warsztatów przeprowadzonych przez Unię w 2008, 2011 i 2012 r.
- (11) W przedstawionym w dniu 24 maja 2018 r. planie działań na rzecz rozbrojenia pt. „Zabezpieczenie naszej wspólnej przyszłości” sekretarz generalny ONZ zobowiązał się współpracować z państwami członkowskimi ONZ w celu wzmocnienia i konsolidacji stref wolnych od broni jądrowej, m.in. poprzez wspieranie dalszego tworzenia takich stref, w tym także na Bliskim Wschodzie,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Aby poczynić postępy w wypełnianiu zobowiązania Unii na rzecz ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR oraz w celu zapewnienia działań następczych dotyczących wcześniejszych przedsięwzięć Unii z 2008, 2011 i 2012 roku oraz propagowania budowy zaufania na rzecz procesu prowadzącego do ustanowienia takiej strefy, UE wspiera działania służące wspieraniu pluralistycznego dialogu z udziałem ekspertów i decydentów na temat strefy wolnej od BMR na Bliskim Wschodzie poprzez m.in.:

- a) wskazanie doświadczeń wyniesionych z wysiłków na rzecz postępów w zakresie stref wolnych od BMR podjętych w latach 1996–2015;
- b) budowanie zdolności analitycznej służącej wsparciu nowego sposobu myślenia o kwestiach bezpieczeństwa regionalnego i o strefie wolnej od BMR, w tym wyciągnięcie wniosków z ustanowienia stref wolnych od BMR w innych regionach;
- c) zestawienie pomysłów i opracowanie nowych propozycji co dalszych kroków w tej kwestii.

2. W tym kontekście projekt, który ma być wspierany przez Unię, obejmuje następujące konkretne działania:

a) Etap I

Pierwszy etap projektu skupi się na tworzeniu sieci ekspertów, działaniach informacyjnych i komunikacyjnych oraz określeniu kwestii i tematów, które należy przeanalizować. Kluczowe działania obejmują:

- (i) utworzenie wstępnej regionalnej sieci odpowiednich ekspertów i instytucji;
- (ii) działania informacyjne, wywiady i przegląd piśmiennictwa oraz zgromadzenie odpowiedniej dokumentacji;
- (iii) pierwsze posiedzenie grupy referencyjnej projektu;
- (iv) wydarzenie towarzyszące podczas sesji Pierwszego Komitetu Zgromadzenia Ogólnego ONZ w październiku 2019 r.;
- (v) warsztaty z udziałem 15–20 członków sieci regionalnej projektu i grupy referencyjnej projektu.

b) Etap II

Drugi etap projektu skupi się na kontaktach z odpowiednimi osobami, ekspertami, naukowcami i badaczami zajmującymi się przedmiotową dziedziną polityki oraz instytucjami w regionie służących zapoznaniu się ze spostrzeżeniami i poglądami dotyczącymi kwestii i tematów określonych na etapie I, jak również na zweryfikowaniu opisu wysiłków na rzecz strefy wolnej od BMR podjętych w latach 1995–2015. Kluczowe działania obejmują:

- (i) przeprowadzenie maksymalnie 50 indywidualnych wywiadów z osobami z regionu i spoza regionu;
- (ii) zorganizowanie maksymalnie sześciu posiedzeń odpowiednich ekspertów w regionie z pomocą małych instytutów badawczych;

- (iii) udostępnienie państwom członkowskim ONZ i Biuru ONZ ds. Rozbrojenia pełnego projektu sprawozdania Instytutu Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Badań nad Rozbrojeniem (UNIDIR) na temat inicjatywy dotyczącej ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR;
  - (iv) zorganizowanie specjalnego wydarzenia przy okazji konferencji przeglądowej Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej w 2020 r.;
  - (v) zorganizowanie posiedzenia w siedzibie ONZ w Nowym Jorku w 2020 r. w celu przedstawienia państwom członkowskim ONZ i innym zainteresowanym stronom aktualnych informacji i ustaleń dotyczących projektu.
- c) Etap III
- (i) dwa warsztaty z udziałem wielu zainteresowanych stron w celu przeanalizowania zestawu wariantów i zaleceń dotyczących dalszych działań;
  - (ii) opublikowanie pozostałych dokumentów analitycznych określających warianty i poglądy uznane za potencjalnie obiecujące, jeśli chodzi o poprawę współpracy w zakresie bezpieczeństwa w regionie, między innymi poprzez ustanowienie na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR;
  - (iii) dwa warsztaty z udziałem indywidualnych ekspertów i urzędników występujących we własnym imieniu.

Szczegółowy opis projektów znajduje się w załączniku.

Artykuł 2

1. Za wykonanie niniejszej decyzji odpowiada Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa (WP).
2. Techniczną realizacją projektów, o których mowa w art. 1 ust. 2, zajmuje się UNIDIR, który wykonuje to zadanie pod kierownictwem WP. W tym celu WP dokonuje niezbędnych ustaleń z UNIDIR.

Artykuł 3

1. Finansowa kwota odniesienia na realizację projektów, o których mowa w art. 1 ust. 2, wynosi 2 856 278 EUR.
2. Wydatkami pokrywanymi z kwoty określonej w ust. 1 zarządza się zgodnie z procedurami i zasadami mającymi zastosowanie do budżetu Unii.
3. Komisja nadzoruje właściwe zarządzanie wydatkami, o których mowa w ust. 1. W tym celu Komisja zawiera umowę o finansowaniu z UNIDIR. Umowa o finansowaniu przewiduje, że partner wykonawczy musi zapewnić wyeksponowanie wkładu Unii stosownie do jego wielkości.
4. Komisja dokłada starań, aby umowa o finansowaniu, o której mowa w ust. 3, została zawarta w jak najkrótszym terminie po wejściu w życie niniejszej decyzji. Informuje ona Radę o wszelkich związanych z tym trudnościach oraz o dacie zawarcia umowy.

Artykuł 4

1. WP składa Radzie sprawozdania z wykonania niniejszej decyzji na podstawie sprawozdań opisowych przygotowywanych co sześć miesięcy przez UNIDIR. Sprawozdania te stanowią podstawę oceny dokonywanej przez Radę przed końcem projektu.
2. Komisja przedstawia informacje na temat finansowych aspektów projektów, o których mowa w art. 1 ust. 2.

Artykuł 5

1. Niniejsza decyzja wchodzi w życie z dniem jej przyjęcia.
2. Niniejsza decyzja wygasa 36 miesięcy po dniu zawarcia umowy o finansowaniu, o której mowa w art. 3 ust. 3. Wygasa ona jednak sześć miesięcy po jej wejściu w życie, jeśli do tego czasu umowa o finansowaniu nie zostanie zawarta.

Sporządzono w Luksemburgu dnia 6 czerwca 2019 r.

W imieniu Rady
A. BIRCHALL
Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK

Projekt dotyczący wsparcia procesu budowy zaufania prowadzącego do ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od broni jądrowej i wszelkich innych rodzajów broni masowego rażenia**I. Cele projektu**

Proponowany projekt będzie miał cztery nadrzędne cele:

- 1) wypełnienie znacznej luki badawczej dotyczącej tego, w jaki sposób kwestia ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od broni masowego rażenia (BMR) ewoluowała w latach 1995–2015, w tym wyciągnięcie wniosków przydatnych obecnie i wniosków na przyszłość;
- 2) budowanie zdolności analitycznej służącej wsparciu nowego sposobu myślenia o kwestiach bezpieczeństwa regionalnego i o przedmiotowej strefie, w tym wyciągnięcie wniosków z ustanowienia innych regionalnych stref wolnych od broni jądrowej;
- 3) zestawienie pomysłów i opracowanie nowych propozycji co dalszych kroków w tej kwestii; oraz
- 4) wspieranie pluralistycznego dialogu z udziałem ekspertów i decydentów na temat kwestii dotyczących bezpieczeństwa regionalnego – m.in. poprzez strefę wolną od BMR na Bliskim Wschodzie – który mógłby z kolei stanowić wkład w trwające procesy wielostronne, w tym NPT, a także w wysiłki corocznej konferencji ONZ w odniesieniu do ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR.

Jeśli chodzi o pierwszy z celów, złożoność zagadnienia, którym jest ustanowienie na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR, dotychczasowy brak postępów oraz niewielka wola polityczna w regionie i poza nim spowodowały zmniejszenie zainteresowania politycznego i badawczego tą kwestią w ostatnich latach. Istnieje znaczny zbiór badań dotyczących początków tej inicjatywy oraz wysiłków na rzecz postępów w jej realizacji podjętych przed konferencją przeglądową z 1995 roku i w jej trakcie. Bezterminowe przedłużenie NPT w tym samym roku oraz rezolucja w sprawie Bliskiego Wschodu, która umożliwiła konsensus co do przedłużenia, były przedmiotem wszechstronnych badań, także w postaci realizowanego obecnie programu historii mówionej dotyczącego konferencji przeglądowej NPT z 1995 roku.

Znacznie mniej jest jednak dostępnej dokumentacji i badań na temat lat 2010–2015. W tym okresie podjęto w każdym razie szereg istotnych inicjatyw dyplomatycznych dotyczących strefy. Podczas gdy część naukowców i ekspertów skoncentrowała się na badaniu konkretnych elementów tej kwestii, a niektórzy prawnicy starali się opracować modelowe teksty ewentualnego porozumienia, nie ma wiarygodnego empirycznego sprawozdania na temat wysiłków na rzecz realizacji koncepcji strefy wolnej od BMR na Bliskim Wschodzie podjętych w latach 1996–2015. Przy braku takiej dokumentacji istnieje ryzyko, że istotne szczegóły i fakty, a także poglądy zaangażowanych podmiotów i wnioski na przyszłość zostaną utracone. Będzie to stanowić przeszkodę dla przyszłych wysiłków badawczych i politycznych dotyczących tej kwestii. Proponowany projekt UNIDIR wypełni tę lukę.

W odniesieniu do drugiego celu, projekt ten posłuży wsparciu dalszych badań naukowych i działań ekspertów w odniesieniu do zagrożeń związanych z BMR na Bliskim Wschodzie, współpracy w zakresie bezpieczeństwa w regionie, a w szczególności strefy wolnej od BMR. Wsparcie to udzielane będzie w czasie, gdy pilnie potrzebne są nowe i zrównoważone rozważania i pomysły dotyczące tych kwestii. Poprzez badanie ugruntowanych, pojawiających się lub zapomnianych w ciągu dwóch dekad zagadnień i pomysłów dotyczących strefy wolnej od BMR projekt ten przyczyni się do rozszerzenia wiedzy dotyczącej tej kwestii i jej zrozumienie. Opierając się na najnowszej literaturze dotyczącej innych stref wolnych od broni jądrowej lub BMR, może służyć ocenie podobieństw lub specyfiki w kontekście regionu Bliskiego Wschodu. Wynikiem projektu będzie kompleksowe repozytorium tematów i pomysłów, które mają przyczynić się do odnowionych działań, oraz rozbudowana sieć analityków i ekspertów mających dostęp do tego zbioru prac.

W odniesieniu do trzeciego celu, projekt przyczyni się do przeanalizowania kwestii ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR w szerszym kontekście regionalnym związanym z BMR i bezpieczeństwem, poprzez udokumentowanie zagadnień i podejść, które zostały poruszone w ramach różnych inicjatyw w ciągu dwóch dekad. Poprzez pluralistyczne zaangażowanie ekspertów w regionie projekt posłuży zidentyfikowaniu kwestii i pomysłów, które badacze, uczestnicy i eksperci-obszernicy uznają za mające potencjał do dalszej analizy, a także te kwestie, które okazały się najtrudniejsze do rozwiązania. Taki proces może zapewnić decydentom wszechstronną podstawę do rozważenia i oceny poglądów dotyczących postępów we współpracy w zakresie bezpieczeństwa w regionie dotyczącej zagrożeń związanych z BMR w obecnym dynamicznym środowisku strategicznym. Może również wesprzeć rozwój zdolności do prowadzenia przyszłych negocjacji dotyczących kwestii bezpieczeństwa regionalnego, w tym strefy wolnej od BMR.

Ponadto, i co najważniejsze, w odniesieniu do czwartego celu, projekt ułatwi nieformalny dialog ekspercki – wśród państw regionu i ich partnerów zewnętrznych – na temat konkretnych pomysłów i inicjatyw mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa regionalnego i usprawnienie zarządzania zagrożeniami związanymi z BMR na Bliskim Wschodzie. W ten sposób projekt ten przyczyni się do rozwoju zasadniczych podstaw przyszłego półoficjalnego i oficjalnego dialogu na temat aspektów BMR i systemów jej przenoszenia. W szczególności zapewni nieoficjalną strukturę pozwalającą na analizę szeregu istotnych kwestii oraz zbadanie i rozwinięcie nowych perspektyw mogących utworzyć drogę do dalszych postępów, a także na wsparcie i przyczynienie się do tworzenia środowiska sprzyjającego potencjalnemu przyszłemu dialogowi. W ten sposób zapewni także istotne merytoryczne uwagi i pomysły z myślą o konferencji ONZ na temat ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR, a także przyczyni się do budowania pewności i zaufania w szerokim gronie ekspertów, którzy mogą być zaangażowani w ten proces, oraz w ramach innych właściwych forów.

II. Opis projektu

1) Cele oraz grupy odbiorców

Projekt, jak wskazano powyżej, ma cztery cele:

- Opracowanie opartej na faktach relacji dotyczącej wysiłków na rzecz ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR podjętych w latach 1995–2015, wypełniającej znaczną lukę w literaturze naukowej i wskazującej wnioski do wykorzystania w przyszłych wysiłkach.
- Zidentyfikowanie kluczowych kwestii, możliwości, przeszkód i pomysłów istotnych wspólnie w rozważaniach nad ustanowieniem na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR i w wysiłkach na rzecz wzmocnienia współpracy w zakresie bezpieczeństwa w regionie, i wniesienie w ten sposób wkładu dotyczącego aspektów merytorycznych i proceduralnych związanych ze strefą oraz możliwych dalszych działań w kontekście zmieniającego się otoczenia strategicznego.
- Utrzymywanie kontaktów dotyczących tych zagadnień z szeroką społecznością badaczy, decydentów i przedstawicieli środowisk akademickich w regionie oraz uzyskanie ich poglądów i spostrzeżeń na ten temat, a przez to zwiększenie liczby i różnorodności uczestników, którzy badają możliwości dialogu i postępów w od lat nierozwiązanej kwestii ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR oraz w kontekście szerzej pojętych regionalnych problemów dotyczących BMR i bezpieczeństwa, a także w kontekście innych doświadczeń związanych z regionalnymi strefami wolnymi od broni jądrowej.
- Ułatwianie dialogu tych ekspertów z myślą o sprzyjaniu sieciom, komunikacji i zaangażowaniu, co ze swej strony mogłoby przyczynić się do przyszłych wysiłków na rzecz postępów w zakresie bezpieczeństwa regionalnego, kontroli zbrojeń, nieprolifracji i rozbrojenia w regionie.

Przewidziano trzy zającebiające się grupy odbiorców:

- Badacze zajmujący się bezpieczeństwem międzynarodowym i kontrolą zbrojeń, zwłaszcza kwestią nierozprzerzenia broni jądrowej, chemicznej i biologicznej, a także rozbrojeniem i systemami przenoszenia broni, bezpieczeństwem regionalnym lub problemami bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie. Szczególny nacisk zostanie położony na nowe pokolenie naukowców, którzy poświęcają więcej uwagi: międzynarodowym i regionalnym kwestiom dotyczącym BMR w świetle konfliktu syryjskiego, podziałom związanym z irańskim programem jądrowym, a także innym zdolnościom jądrowym w regionie, postępowi technologicznemu i nowym zdolnościom do wykorzystania broni, napiętym stosunkom politycznym między kluczowymi państwami posiadającymi broń jądrową i kwestiom spornym między niektórymi państwami posiadającymi broń jądrową, a państwami jej nieposiadającymi na drodze do rozbrojenia nuklearnego. Wiarygodnie, sporządzone w języku angielskim sprawozdanie dotyczące przebiegu działań w zakresie ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR podjętych w latach 1995–2015 stanowiłoby istotny zasób i repozytorium, który byłby brany pod uwagę przy analizie szerokiego zakresu kwestii dotyczących BMR, m. in. stref wolnych od broni jądrowej, a także problemów charakterystycznych dla Bliskiego Wschodu.
- Decydenci zajmujący się kontrolą zbrojeń, nieprolifracją i rozbrojeniem. Obejmuje to osoby reprezentujące zarówno perspektywę regionalną, jak i międzynarodową, w ramach różnorodnych forów, m.in. konferencji przeglądowej NPT w 2020 r. Wiele państw, niezależnie od ich stanowiska w sprawie rozbrojenia nuklearnego, uważa, że uzgodniony wynik tego spotkania ma kluczowe znaczenie, ze względu na niepowodzenie konferencji dotyczącej NPT w 2015 r., na której nie udało się uzgodnić dokumentu końcowego, oraz liczne wyzwania dotyczące NPT. Kwestia postępów na drodze do ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR jest uznawana za jedną z kluczowych zmiennych, jeśli chodzi o wynik konferencji przeglądowej.
- Naukowcy i praktycy z Bliskiego Wschodu starający się śledzić i zrozumieć: szybko zmieniającą się dynamikę regionu, jego państw i ludności, konsekwencje zmieniających się sojuszy, a także zdolności w zakresie bezpieczeństwa regionalnego oraz możliwości dotyczące zapobiegania obecnym i przyszłym napięciom i konfliktom oraz możliwości ich łagodzenia.

2) Ramy czasowe

Projekt ma rozpocząć się w drugiej połowie 2019 r. i trwać 36 miesięcy. Zakończenie projektu przewidziano na wiosnę 2022 r. i do tego czasu mają ukazać się wszystkie publikacje. Ostateczny projekt relacji oraz sprawozdania finansowe zostaną opracowane przed końcem 2022 r.

3) Działania, rezultaty i metodyki

Projekt będzie realizowany w trzech etapach. Poszczególne wydarzenia i terminy będą dostosowywane odpowiednio do potrzeb i rozwoju sytuacji. Dokumenty, ustalenia i pomysły związane z projektem będą udostępniane Sekretariatowi ONZ i uczestnikom, co ma pomóc w przygotowaniu corocznych konferencji organizowanych przez Sekretarza Generalnego ONZ. Te trzy etapy są następujące:

Etap I: Pierwszy etap skupi się na ustanowieniu projektu i utworzeniu sieci ekspertów, działaniach informacyjnych i komunikacyjnych oraz określeniu kwestii i tematów, które należy przeanalizować. Kluczowe działania obejmują:

- utworzenie wstępnej regionalnej sieci odpowiednich ekspertów i instytucji do celów projektu;
- rozpoczęcie działań informacyjnych i wywiadów z odpowiednimi osobami zaangażowanymi w różnorodne inicjatywy dotyczące ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR;
- dokonanie przeglądu literatury oraz zebranie dokumentacji dotyczącej działań w zakresie ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR podjętych w okresie od konferencji przeglądowej NPT z 1995 r. do zakończenia konferencji dotyczącej NPT w 2015 r. Przeglądowi poddane zostaną również odpowiednie szerszej zakrojone badania polityczne dotyczące innych stref wolnych od broni jądrowej lub podobnych inicjatyw, a także doświadczenia w zakresie współpracy na Bliskim Wschodzie.

Kluczowe rezultaty obejmują:

- pierwsze posiedzenie grupy referencyjnej projektu;
- wydarzenie towarzyszące podczas sesji Pierwszego Komitetu Zgromadzenia Ogólnego ONZ w październiku 2019 r., w którym wezmą udział odpowiedni regionalni eksperci i odpowiednie regionalne instytucje i które posłuży nakreśleniu projektu, przedstawieniu wstępnych tematów oraz omówieniu kluczowych priorytetów, które należy zbadać;
- określenie harmonogramu kluczowych wydarzeń oraz nakreślenie tematów, kwestii i debat, w tym relacja dotycząca dyskusji na temat ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR prowadzonych w tym regionie. Dla ułatwienia przegląd ten będzie zawierał spis treści i zostanie podzielony na części stosownie do najważniejszych ustaleń. Materiały te mogłyby być udostępniane uczestnikom i obserwatorom na Konferencji w sprawie ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR, która to konferencja ma zostać zwołana przez Sekretarza Generalnego ONZ w 2019 r.;
- zorganizowanie w Valletcie na Malcie w grudniu 2019 r. warsztatów z udziałem 15–20 członków sieci regionalnej projektu i grupy referencyjnej projektu; warsztaty te będą okazją do podzielenia się aktualnymi informacjami dotyczącymi konferencji ONZ, możliwych dalszych kroków i wszelkich pojawiających się kwestii, które uczestnicy projektu mogą chcieć uwzględnić lub zweryfikować w wyniku konferencji.

Etap II: Drugi etap skupi się na kontaktach z odpowiednimi osobami, ekspertami, naukowcami i badaczami zajmującymi się przedmiotową dziedziną polityki oraz instytucjami w regionie służącymi zapoznaniu się ze spostrzeżeniami i poglądami dotyczącymi kwestii i tematów określonych na etapie I, jak również na walidacji opisu wysiłków na rzecz strefy wolnej od BMR podjętych w latach 1995–2015. Kluczowe działania obejmują:

- przeprowadzenie maksymalnie 50 indywidualnych wywiadów z osobami z regionu i spoza regionu zaangażowanymi od 1995 r. w rozmowy lub badania dotyczące ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR (podczas spotkań w regionie, przy okazji odnośnych posiedzeń lub konferencji międzynarodowych, z wykorzystaniem komunikatora Skype lub telefonu);
- zorganizowanie maksymalnie 6 posiedzeń odpowiednich ekspertów (maksymalnie 25) w regionie z pomocą małych instytucji badawczych w celu: a) zweryfikowania i dopracowania relacji, w tym kluczowych faktów i dat; b) uzyskanie poglądów dotyczących priorytetowych kwestii, przeszkód, wyzwań i możliwości dotyczących strefy oraz c) zbadanie możliwych sposobów przezwyciężenia zidentyfikowanych przeszkód i wyzwań w celu umożliwienia pewnego postępu na drodze do ustanowienia strefy wolnej od BMR i w kwestiach bezpieczeństwa regionalnego na Bliskim Wschodzie. Planuje się, że posiedzenia odbędą się w Egipcie (Kair), Jordanii (Amman), Iranie (Teheran), Libanie (Bejrut) oraz Kuwejcie.

Kluczowe rezultaty obejmują:

- pełny projekt sprawozdania UNIDIR na temat inicjatywy dotyczącej ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR;
- opracowany przez UNIDIR przegląd kluczowych kwestii i przeszkód, obejmujący pomysły dotyczące bieżących lub przyszłych inicjatyw i poglądy co do możliwych dalszych działań zidentyfikowane w toku badań i dyskusji z udziałem ekspertów;
- drugie posiedzenie grupy referencyjnej projektu służące podsumowaniu działań w ramach projektu i ocenie postępów, a także zatwierdzeniu przeglądu kluczowych kwestii opracowanego przez UNIDIR;
- zorganizowanie specjalnego wydarzenia przy okazji konferencji przeglądowej Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej w 2020 r.;
- zorganizowanie posiedzenia w siedzibie ONZ w Nowym Jorku w 2020 r. w celu przedstawienia państwom członkowskim ONZ i innym zainteresowanym stronom aktualnych informacji i ustaleń dotyczących projektu;
- warsztaty w Akabie (Jordania) służące zebraniu aktualnych informacji na temat poczynionych postępów w procesie konferencji Sekretarza Generalnego ONZ oraz rozważeniu obszarów priorytetowych do dalszego omówienia na kolejnych posiedzeniach.

Etap III: Końcowy etap projektu będzie wymagał sfinalizowania relacji, z myślą o jej opublikowaniu przez UNIDIR. W tym okresie, opierając się na kompleksowej ocenie i analizie przeprowadzonej na etapie II, zostaną zorganizowane w ramach projektu dwa ostatnie warsztaty z udziałem wielu zainteresowanych stron w celu przeanalizowania zestawu wariantów i zaleceń dotyczących dalszych działań.

Kluczowe działania obejmują:

- opublikowanie pozostałych dokumentów analitycznych określających warianty i poglądy uznane za potencjalnie obiecujące, jeśli chodzi o poprawę współpracy w zakresie bezpieczeństwa regionalnego, między innymi poprzez ustanowienie na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR, a także kwestie istotne dla decydentów;
- wydarzenia (prezentacje i dyskusje panelowe) w Genewie, Brukseli i Waszyngtonie w celu zaprezentowania opracowanej przez UNIDIR relacji i dokonanych przez ten instytut ustaleń;
- dwa warsztaty z udziałem indywidualnych ekspertów i urzędników występujących we własnym imieniu. Zostaną one opracowane w świetle wyników konferencji przeglądowej 2020 oraz odpowiednich dyskusji podczas konferencji ONZ na temat strefy wolnej od BMR na Bliskim Wschodzie. Potencjalne lokalizacje to Kair (Egipt) i Rzym (Włochy).

Kluczowe rezultaty obejmują:

- udostępnienie na stronie internetowej UNIDIR relacji dotyczącej działań w zakresie ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR wraz z chronologią kluczowych wydarzeń oraz najważniejszymi załącznikami i danymi;
- maksymalnie pięć dokumentów analitycznych na temat określonych aspektów, wariantów i perspektyw dotyczących ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR;
- dwa podsumowania warsztatów do udostępnienia na potrzeby odpowiednich urzędników, organów i procesów wielostronnych, nakreślające perspektywy, poglądy i dalsze działania dotyczące ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR.

W toku projektu wykorzystywana będzie kombinacja metodyk, w tym przegląd porównawczy i analiza porównawcza literatury, zbieranie i analizowanie dokumentów ze źródeł otwartych, a także wywiady ustne. Ta ostatnia metodyka będzie się opierać na standardowych procedurach badawczych – m.in. będzie obejmować uzyskanie pisemnej zgody osoby wysłuchiwanej na zarejestrowanie wywiadu, weryfikację pisemnych relacji lub streszczeń wraz z osobą wysłuchiwaną w celu sprawdzenia poprawności merytorycznej oraz nierozpowszechnianie zarejestrowanych ustnych wywiadów ani relacji bez wyraźnej zgody osoby wysłuchiwanej – oraz na standardowym protokole wywiadu. Relacje i szczegóły uzyskane ze źródeł otwartych i historii mówionej będą podlegać triangulacji w celu zapewnienia poprawności merytorycznej.

Wszystkie posiedzenia organizowane w ramach projektu będą prowadzone w formule Chatham House.

Wszelkie materiały dotyczące projektu, w tym pochodzące ze źródeł otwartych i ustne, zostaną cyfrowo zarchiwizowane i będą przechowywane przez UNIDIR przez określony czas. Do wszystkich publikacji stosowane będą wytyczne redakcyjne i procedury zapewniania jakości UNIDIR, m.in. prowadzone będą zewnętrzne wzajemne oceny projektów dokumentów.

4) Struktura projektu

Projektem pokieruje szef projektu posiadający niezbędną wiedzę i doświadczenie związane z regionem i dotyczącymi go kwestiami BMR. Szef projektu będzie dysponował szeroką siecią kontaktów i cieszył się renomą w regionie. Szef projektu będzie składał sprawozdania dyrektorowi UNIDIR i koordynował prace zespołu projektowego. Będzie kierował opracowaniem relacji dotyczącej działań w zakresie ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR podjętych od 1995 r. oraz będzie zarządzał i kierował procesem angażowania ekspertów i byłych urzędników oraz kompilowania poglądów na temat przeszłych wysiłków dotyczących strefy i obecnych perspektyw w tej dziedzinie.

Zatrudniony zostanie – w pełnym wymiarze czasu pracy – kierownik projektu / badacz odpowiedzialny za inicjowanie odnośnych procesów przeglądu literatury, zbierania dokumentacji i prowadzenia wywiadów ustnych oraz za kierowanie tymi procesami. Kierownik projektu / badacz: a) musi posiadać dyplom ukończenia studiów wyższych z odpowiedniej dziedziny (sprawy bliskowschodnie, bezpieczeństwo międzynarodowe lub kwestie dotyczące BMR), doskonałą wiedzę na temat Bliskiego Wschodu, znajomość odpowiednich języków oraz solidny zasób własnych publikacji; b) musi posiadać udokumentowane doświadczenie w zakresie wysokiej jakości, bezstronnych i odpowiedzialnych badań, a także doskonałe umiejętności interpersonalne; oraz c) odegra wiodącą rolę w opracowaniu sprawozdań podsumowujących dotyczących perspektyw i dalszych działań sformułowanych w sprawozdaniu.

Starszy pracownik naukowy – zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy (50 %) – będzie służyć szefowi projektu i kierownikowi projektu / badaczowi wskazówkami, wiedzą i doradztwem i wniesie wkład w skompilowanie i zredagowanie relacji. Starszy pracownik naukowy będzie posiadać wszechstronną wiedzę i doświadczenie z zakresu kwestii bliskowschodnich i wysiłków na rzecz ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR.

Na potrzeby projektu ustanowiona zostanie grupa referencyjna projektu, składająca się z 4–5 osób, która będzie zapewniać mu doradztwo i wskazówki, weryfikować projekty publikacji, pomagać w kontaktach z odpowiednimi ekspertami i instytucjami oraz uczestniczyć w posiedzeniach i dialogach eksperckich w regionie. Osoby te będą wybierane na podstawie wiedzy fachowej z zakresu inicjatyw dotyczących ustanowienia na Bliskim Wschodzie strefy wolnej od BMR i na podstawie znajomości tego tematu i będą uczestniczyć w projekcie we własnym imieniu. Będą otrzymywać zwrot kosztów podróży oraz diety dzienną z tytułu uczestnictwa w działaniach związanych z projektem, a także niewielkie honorarium.

Ponieważ z projektem wiążą się liczne podróże i kontakty z szeroką i różnorodną siecią ekspertów, zatrudniony zostanie asystent zespołu projektowego do celów wsparcia administracyjnego i logistycznego, w tym podróży do i w obrębie regionu, do celów organizacji posiedzeń, a także do celów procedur finansowych i administracyjnych w kontekście oenztowskiego systemu planowania zasobów przedsiębiorstwa (Umoja). Idealny kandydat na asystenta zespołu będzie porozumiewać się w języku arabskim.

Stażysta zatrudniony na potrzeby projektu w niepełnym wymiarze czasu pracy (50 %) wspomógł projekt poprzez zbieranie i przegląd dokumentacji, weryfikację faktów, opracowywanie odnośnych tabel/wykazów danych oraz archiwizację.

III. Zarządzanie projektem i nadzór nad nim

Projekt będzie realizowany pod auspicjami UNIDIR. UNIDIR jest instytucją autonomiczną w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych, utworzoną w 1980 r. w celu prowadzenia niezależnych badań nad rozbrojeniem i powiązanymi kwestiami, dotyczącymi w szczególności bezpieczeństwa międzynarodowego. Jest on zlokalizowany w Genewie, cieszy się światową renomą i ma wieloletnie doświadczenie w kwestiach dotyczących BMR, w tym znaczną pamięć instytucjonalną i archiwum z zakresu procesów rozbrojeniowych, w tym w odniesieniu do NPT i stref wolnych od BMR na całym świecie. Ma również znaczny zasób własnych publikacji, z których wszystkie są udostępnione publicznie w internecie, a dostęp do nich jest bezpłatny.

Jednym z istotnych elementów działania UNIDIR jest inicjowanie i ułatwianie nieformalnego dialogu różnych ekspertów na temat rozbrojenia, od kwestii dotyczących BMR po te związane z nowymi i pojawiającymi się technologiami uzbrojenia. W związku z tym UNIDIR ma szeroką sieć, z której może korzystać, oraz doświadczenie w organizacji posiedzeń w Genewie i innych miejscach oraz w przygotowywaniu sprawozdań podsumowujących i działań następczych.

UNIDIR jest zarządzany przez Radę Nadzorczą, która pełni również funkcję komitetu doradczego ds. rozbrojenia i której podlega dyrektor UNIDIR. W jej skład wchodzi różnorodna grupa ekspertów z całego świata, działających we własnym imieniu; spotykają się oni dwa razy w roku w celu dokonania przeglądu merytorycznej i finansowej działalności UNIDIR. Rada Nadzorcza co roku przedkłada Sekretarzowi Generalnemu ONZ sprawozdania ze swojej pracy. Dyrektor UNIDIR odpowiada za kwestie organizacyjne oraz za kierowanie i zarządzanie UNIDIR, w tym za jego merytoryczne wyniki badawcze, a także za procedury finansowe i administracyjne.

Mimo że UNIDIR jest organizacją autonomiczną, stosuje przepisy i regulacje finansowe ONZ, a jej finanse podlegają kontroli Kolegium biegłych rewidentów ONZ. Wszystkie finanse projektu są administrowane i zarządzane za pośrednictwem Umoja i podlegają przeglądowi kwartalnemu. UNIDIR składa sprawozdania na temat postępów w realizacji poszczególnych projektów i na temat kwestii finansowych donośnym darczyńcom, co najmniej raz w roku lub maksymalnie co kwartał, w zależności od wymogów konkretnego darczyńcy.
